

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1908. év.

I. FÜZET.

XLVII-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ara egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatto” teendő.

“Patria” nyomdalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok“ közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félvekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalpra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlönyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlönyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többre kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

- ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.
- AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1908. ÉVI (27.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Árát legczélszerűbb 45 f. *postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.
- AZ ERDŐÓR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén, bérmentve és ajánlva küldetik.
- AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsészai Belházy Emil. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.
- ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.
- A TOLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmezbányán.
- ERDEI FACSEMÉTÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI LAPOK

XLVII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

1. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapestén, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltek.

(Telefon: 37—22.)

A kincstári erdőkre vonatkozó üzemtervek, üzemnyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok alakjának egyszerűsítéséről. *)

Irta: *Muzsnay Géza.*

A kincstári erdőkre vonatkozó rendszeres gazdasági üzemtervek, üzemnyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok alakjában berendezése tekintetében az eddig fennállott utasítások és rendeletek sok olyan rendelkezést foglalnak magukban, amelyek ezeket a munkálatokat szükségtelenül szövevényessé tették. Éppen ezért a gyakorlatban ezektől a rendelkezésektől már eddig is sok eltérés történt s a kincstári erdőrendezőségek az üzemtervek, üzemnyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok alakját a ministerium hallgatóságos hozzájárulásával már eddig is többé-kevésbé egyszerűsítették. Az egyszerűsítésnél azonban az egyes erdőrendezőségek nem követtek egyöntetű eljárást s az összes egyszerűsítések együttvéve sem terjedtek ki mindenre, aminek mellőzése ma már nyilvánvalóan indokoltnak látszik.

*) Jelen közlemény kézírata még múlt év július hóban érkezett a szerkesztőséghez, de helyszüke miatt csak most közölhetjük. Szerk.

Ily körülmények között kívánatosá vált egy olyan újabb utasítás kiadása, amely hivatva legyen egyfelől a szóban levő munkálatok alakját a lehetőségig egyszerűsíteni, másfelől biztosítani azt, hogy e munkálatok összeállításánál az összes erdőrendezősek, az eltérő helyi viszonyok által megengedett mértékig, egyöntetű eljárást kövessenek. Hogy az utasítás tervezete minden egyoldalúságtól menten legyen elkészíthető, annak anyaga az ebből a célból a központba berendelt összes kincstári erdőrendezőknél előzetesen bemutatott, akik az 1905. év tavaszán tartott közös értekezletükön az egész anyagot részletesen megvitaták. Az ez alkalommal elhangzott észrevételek figyelembevételével készült el azután az a tervezet, amely most — a műszavakra és a lényegét kevésbé érintő néhány más dologra kiterjedő kisebb módosításokkal — az Erdészeti Lapok múlt évi XI—XIII. sz. füzetében megjelent Utasítás alakjában látott napvilágot.

Ennek az Utasításnak részletes ismertetése a célja a jelen szerény dolgozatomnak. De felhasználom ezt a kedvező alkalmat egyúttal arra is, hogy kiterjeszkedjem az üzemtervek és üzemátvizsgálási munkálatok készítésénél, valamint az üzemnyilvántartás vezetésénél felmerülő számos olyan részletkérdésre is, amely magában az utasításban nincsen érintve, aminthogy egy ilyen utasítás már természeténél fogva sem foglalkozhatik aprólékosabb részletkérdésekkel. Szükségesnek vélem kitérni ezekre s elmondani idevágó egyéni nézeteimet, mert számos üzemterv és üzemátvizsgálási munkálat megvizsgálása során szerzett tapasztalataim szerint, egyes fogalmaknak helytelen értelmezéséből kifolyólag, sok hiba történik a gyakorlatban az üzemtervek és üzemátvizsgálási munkálatok összeállítása s főképpen az üzemnyilvántartási könyvek vezetése terén.

Az Utasítás szerint az üzemtervek, üzemnyilvántartási könyvek és üzemátvizsgálási munkálatok az eddigi 31 (I—XXIII. XXIV/1—4, XXV—XXVIII.) táblázat helyett csak 17, illetőleg az új IV. sz. táblázat függelékét képező IVa. sz. táblázat betudásával 18 táblázatos kimutatásból fognak állani. És ha figyelembe vesszük, hogy emellett a kimutatások egy része a jövőben az eddiginél egyszerűbb alakkal fog birni, nyilvánvaló, hogy az új rendszer mellett lényeges munkamegtakarítás lesz elérhető. De vegyük sorra ezeket a kimutatásokat s illetve az Utasításban foglalt

intézkedéseket, az Utasítás szövegének megfelelő csoportosítás szerint.

A) Üzemtervek.

Az Utasítás az eddig általánosan alkalmazott „rendszeres gazdasági üzemterv“ helyett „rendszeres erdőgazdasági terv“ rövidebben: „rendszeres gazdasági terv“ kifejezést használ. Bár nem igen lehet alaposabb kifogást tenni főleg a „gazdasági terv“ kifejezés ellen, én a magam részéről mégis egyelőre még függőben tartandónak vélem a megszokott „üzemterv“ szónak ezzel való pótlását, addig t. i. amíg a kétségtelenül rossz „üzem“ szót, műszavainknak az erdészeti műszótár anyagának megállapítása alkalmából amúgy is napirenden lévő revíziója során, más vonatkozásaiban is jó magyar szóval avagy szavakkal nem fogjuk helyettesíteni; elkerülni óhajtván azt, hogy a most elfogadott kifejezést később esetleg megint egy másikkal kelljen felcserélni. Így vélekedem az „üzemmód“ szó felől is, amelynél mindenesetre helyesebb a „gazdasági mód“ kifejezés. De már a „gazdasági osztály“-t az „üzemosztály“ kifejezés helyettesítésére egyáltalában nem találom alkalmasnak, főleg ha az „üzemosztály“-nak nálunk elfogadott értelmezését vesszük alapul, mert *területet* „osztály“ elnevezéssel helyesen nem illethetünk.

Hasonlóan vagyunk, amint alább látni fogjuk, az „üzem-átvizsgálási munkálat“ elnevezéssel is.

Az üzemterv táblázatai a jövőben a következők lesznek.

I. *Területkimutatás.* Alakjára és összeállításának módjára nézve megegyezik az eddigi „tér táblázat“-tal. Az Utasítás azonban gondoskodik arról is, hogy abban az esetben, ha valamely üzemosztály két vagy több község határában fekszik, könnyű szerrel meglehessen állapítani ennek a táblázatnak a nyomán az egyes községek határaiba eső területet, úgy egészben, mint részleteiben. Ez főképpen azért kívánatos, hogy az üzemterv tárgyát képező erdők területi adatai az erdők nyilvántartási törzskönyvében foglalt adatokkal könnyen összehasonlíthatók legyenek.

Némely esetekben kívánatos lehet a területkimutatásban úgy az erdőrészeknél, mint az erdőbirtokhoz tartozó egyéb területeknél kitüntetni a község nevének kívül a megfelelő kataszteri, a hiteltelekkönyvi, esetleg a birtokrendezési térképen lévő helyrajzi

számokat is. Megkönnyíti ez az egyes erdőrészeteknek, illetve egyéb területeknek a kataszteri, hiteltelekönvi avagy birtokrendezési térképeken és földkönyvekben kimutatott parcellákkal való azonosítását, amire szükség lehet pl. birtokeladás, csere esetén, adóügyek rendezésénél, a védőerdőket megillető adókedvezmény kieszközlésénél stb. Erre való tekintettel jelzi az Utasítás, hogy ezeknek az adatoknak a feljegyzésére a területkimutatásban esetleg külön rovatok nyithatók. De csak jelzi ezt és nem követeli az említett helyrajzi számok kimutatását, mivel az összes erdőrészeteknek a kataszteri, hiteltelekönvi, birtokrendezési parcellákkal való pontos összehasonlítása nagy erdőbirtokoknál a legtöbb esetben a céllal arányban nem álló sok munkát okozna, annyival is inkább, mert az üzemrendezés alkalmával a kataszteri (hiteltelekönvi, birtokrendezési) parcellák határvonalait a természetben nem szoktuk, de nehéz is volna pontosan megállapítani. Különben is a ma már mindenütt meglévő avagy készülöben lévő birtoktörzskönyvekben, ha nem is minden parcellánál, de legalább parcellacsoportonként amugy is hivatkozás kell hogy történjék az üzemtervi elnevezésre s így a pontosabb azonosítás a térképek összehasonlítása után esetről-esetre is megtehető lesz.

II. Fatermési táblák. Itt a régi II. sz. táblázatnak (Fatermési és növekvési táblák) csak a czime változott némileg, amennyiben abból mint felesleges, kihagyatott a „növekvési“ szó, mivel a „fatermés“ szó a növekvés fogalmát is felöleli.

III. Részletes erdőleírás. Minthogy ez a táblázat nemcsak a faállomány, hanem a talaj s általában a termőhelyi viszonyok részletes leírását is magában foglalja, az „állableírás“ elnevezés „erdőleírás“-sal cseréltetett fel.

Lényeges módosítás ennél a táblázatnál az, hogy új rovatok nyitattak benne az erdőrészetek területeinek fanemenként való részletezésére. Összefüggésben van ez a régi IV. sz. táblázat mellőzésével s szükségessé vált azért, mert máskülönben az üzemterv új alakjában nem nyújtana világos képet arról, hogy a különböző főfajok mekkora területeket foglalnak el. Erre pedig szükség van az átlagos elegyarány kiszámíthatása céljából, aminek ismerete megint a vágásszabályozásnál (hozamszabályozás) bír nagy fontossággal. Önként értetik, hogy ennek az „A terület részlete-

zése fanemek szerint" című új rovatnak egyik külön alrovatába a tisztások területe is bejegyzendő.

A régi táblázatban a mellékfaállományt illetőleg csak a fatömeg kitüntetésére voltak rovatok, holott pl. a tisztázó vágások fogantatásánál felmerülhető zavarok elkerülése kedvéért nagyon kívánatos itt annak világos megjelölése is, hogy mi tekintendő tulajdonképpen mellékfaállománynak. Erre való, az a két alrovat, amelybe a jövőben a mellékfaállományra vonatkozólag a kor és a fanem lesz bejegyzendő. Bár szorosan véve a mellékfaállományhoz számítandók a gyérités útján kihasználható elnyomott faegyedek s az értékkel nem bíró gyomfák is, szóval mindazok a fák, amelyeket a jövő számára fenntartandó fáknek, vagyis a faállomány zömének (főfaállomány) érdekében el kell távolítanunk: mellékfaállományképen a részletes erdőleírásban szerintem egyszerűség kedvéért csak azok a fatömegek tüntetendők ki, amelyek a részletes előhasználati tervben tisztázó vágásra iratnak elő, míg a gyérités, avagy az erdőmvelési teendők közé tartozó tisztítás (felszabadítás) címén eltávolítandó fákra, valamint a faállomány zömétől elütő, pl. a fiatalosokban visszamaradt, de a fiatal faállománnyal együtt továbbra is fenntartandó korosabb fákra vonatkozó leírási adatok a „faállomány jellegzése" című rovatban foglalhatnak helyet.

Külön rovat lesz ezentúl a részletes erdőleírásban annak a fordulószaknak a bejegyzésére is, amelyben az egyes erdő-részletek kihasználás alá fognak kerülni. Sok esetben meg fogja könnyíteni ez a tájékozódást az egyes erdő-részletek jövője felől. Viszont kimaradnak ebből a táblázatból a növekvési százalék és a remélhető vágáskori fatömeg kimutatására szánva volt rovatok. Nincs felvéve az „Egyéb észrevételek" című rovat sem, bár a tisztán gazdaságra vonatkozó megjegyzéseken kívül szükséges lehet a részletes erdőleírásba más természetű megjegyzéseket is felvenni, az áttekintés megkönnyítése kedvéért amazoktól elkülönítve. Könnyen segíthetünk azonban ezen, ha „A gazdaságra vonatkozó megjegyzések" című széles rovatot két részre osztjuk s egyik részének „Egyéb észrevételek" címet adva, ebbe írjuk az ide vágó megjegyzéseket.

Nagy fontosságot tulajdonítok az utasítás amaz intézkedésének, amely szerint „különös gond fordítandó arra, hogy a „gazdaságra

vonatkozó megjegyzések" című rovatba *röviden és szabatosan* bejegyeztessenek a kihasználásra, felújításra, gyéritesre, tisztázó vágásra, a fiatalosok felszabadítására s általában a gazdálkodásra vonatkozólag a *helyszínén megállapított* tennivalók, úgy, hogy az ezekkel a feljegyzésekkel kiegészített részletes erdőleírásban ugyyszólván minden olyan adat, illetve tudnivaló benne foglalassék, amire szükség lesz később a hozamszabályozásnál s a részletes használati és felújítási tervek összeállításánál." A részletes erdőleírásnak kell ugyanis alapul szolgálnia az üzemterv többi részeiben s főleg a részletes tervekben foglalt részletes intézkedéseknek. Az kell, hogy felvilágosítást nyújtson pl. arra nézve, hogy miért irtunk elő a részletes előhasználati tervben valamely erdő-részletet gyéritesre, miért irtunk elő pótlásra pl. egy 0·9 sűrűségű fiatalost, avagy miért nem irtunk elő egy másikat, amelynek a sűrűsége csak 0·7; miért soroztuk be pl. kihasználásra az I. fordulósakra egy fiatalabb faállományt, holott egy másik, amely pedig tisztán csak a kora után itélve sürgősebben volna kihasználható, a II., esetleg a III. fordulósakra van előírva stb. stb. Hogy az üzemtervnek e fajta előírásait gondos helyszíni felvételekre s nem csupán a részletes erdőleírásba bejegyzett száraz adatokra kell alapítani, az — úgy hiszem — bővebb magyarázatra nem szorul.

Viszont az utasításnak azt az intézkedését, amely szerint szálerdőknél a 20 éves és ennél fiatalabb, még teljesen ki nem alakult faállományok fatömegének kiszámítása mellőzhető, nem tartom szószerint veendőnek, amennyiben az ily faállományok fatömegének a kiszámítása is kívánatos lehet az üzemrendezés alkalmával azért, hogy az erdő összes jelenlegi fakészletét megtudjuk s esetleg némi tájékozódás kedvéért összehasonlíthassuk az alábbiak szerint nagyon egyszerű módon kiszámítható szabályos fakészlettel.

Szükségesnek vélem szóba hozni itt, mivel ebben a tekintetben a gyakorlatban nem találunk egyöntetű eljárást: miképpen tüntessük ki a részletes erdőleírásban a fokozatos kihasználás alatt lévő, rossz magyarsággal „előhasznált"-nak nevezett erdő-részek faállományára vonatkozó adatokat? Az ilyen erdőrészeknél tulajdonképpen két főállomány van. Az egyik a koros faállomány, amely a vágásszabályozásnál (hozamszabályozás) az egész területnek csak bizonyos, a még álló fatömegnek megfelelő

hányadrészevel (a számítás egyszerűsítése kedvéért rendszerint felével) jön számításba, a másik a már természetes uton megtelepedett, illetve mesterséges uton alátelepített fiatal faállomány, a jövő vágásforduló faállománya. Ennek a két főfaállománynak a kitüntetésére legcélszerűbb mód az, ha az illető erdőrészlet számára kijelölt helyet a táblázatban egy vízintes vonallal kétfelé osztjuk s külön sorban írjuk be felül a koros, alul pedig a fiatal faállomány adatait.

Igen természetesen más eljárást követünk a koros és fiatal faállománynyal bíró többi erdőrészleteknél. Itt a meglévő és a felújításra nézve jelentőséggel bíró fiatalost a „gazdaságra vonatkozó megjegyzések“ rovatában mutatjuk ki, kivéve a számláló üzemmód mellett kezelendő erdőket, amelyeknél a korosabb fák a köztük lévő hézagokat elfoglaló fiatalossal egy faállománynak veendőek s ennél fogva a fiatalost is a neki megfelelő elegyarány-számmal, illetve elegyarányszámokkal, a többi korosztálylyal együtt „a fanem és elegyarány“ című rovatban kell kitüntetni.

„A területnek termőhelyi osztályok szerinti kimutatása“ című régi IV. sz. táblázat az utasítás szerint a kincstári erdőkről készítendő üzemtervekből a jövőben teljesen kimarad. Elmarad ezzel a területeknek I. termőhelyi osztályra való átszámítása, mi nemcsak magának az üzemtervnek az összeállítását tette szövevényessé, hanem jelentékenyen megnehezítette az üzemnyilvántartás vezetését is anélkül, hogy abból egyébként számba vehető előny származott volna.

Mi is volt tulajdonképpen a célja az I. termőhelyre való átszámításnak? Az, hogy a vágásszabályozásnál a termőhely különféleségéből származó különbségek kiegyenlítődjenek s ebből kifolyólag a fordulósza ki, valamint az évi fahozamok is megközelítőleg egyenlők legyenek s ezáltal a gazdaság egyik főcéljának, a jövedelem egyenletességének elérése biztosíttassék. De vajjon a mi fanemre nézve legtöbbszörre vegyes erdeinknél a jövedelem egyenletességét elérhetjük-e, avagy legalább megközelíthetjük-e, ha fordulósza ki, illetve évenként egyenlő I. termőhelyre átszámított területet használunk ugyan ki, de nem helyezünk kellő súlyt arra, *hogy a kihasználás az egyes fanemeket illetően is lehetőleg egyenletesen történjék?*

Sorszám	Erdőgondnokság	Összes erdőterület	A célba vett szabá-			
			I.		II.	
			forduló-			
			valódi	I. th. átsz.	valódi	I. th. átsz.
terület						
1	Zólyom	6653·6	1114·9	782·1	1053·3	782·0
2	Badin	6601·7	1093·1	715·8	1020·7	715·8
3	Zólyom-Lipcse	11571·2	1913·5	1393·6	1827·2	1393·7
4	Óhegy	11902·5	2045·5	1283·2	2040·0	1283·2
5	Szentandrás	8937·3	1463·2	1046·8	1516·8	1046·8
6	Péteri	5239·7	856·0	570·3	863·1	570·2
7	Jeczenye	8437·6	1465·0	786·8	1376·9	786·8
8	Rezsőpart	5572·5	895·7	712·0	864·1	712·00
9	Kisgaram	15068·2	2489·3	2123·1	2492·9	2123·1
10	Szikla	6034·3	1034·3	979·7	1040·3	979·7
11	Karám	10447·6	1803·5	1640·0	1723·2	1640·0
12	Dobrócs	12649·0	2111·0	1958·9	2051·1	1958·9
13	Mihálytelek	6380·2	995·1	915·1	1035·2	915·0
14	Benesháza	6351·4	1063·1	963·0	1104·9	963·0
15	Vaczok	8316·5	1365·0	1191·1	1337·2	1191·1
	Összesen	130163·3	21708·2	17061·5	21346·9	17061·3

lyos állapot szerint kihasználás alá kerülne az								Eltérés a valódi területknél a szab. fordulósági területektől ‰-ban
III.		IV.		V.		VI.		
szakban								
valódi	I. th. átsz.	valódi	I. th. átsz.	valódi	I. th. átsz.	valódi	I. th. átsz.	
kataszteri hold								
1067·5	782·0	1136·2	782·0	1127·1	782·0	<i>1154·6</i>	782·0	+ 4·1 ill. — 5·0
1120·1	715·7	1061·2	715·6	<i>1159·3</i>	715·6	1147·3	715·6	+ 5·4 „ — 7·2
1973·8	1393·5	1915·1	1393·6	1942·9	1393·5	<i>1998·7</i>	1393·6	+ 3·6 „ — 5·4
<i>1902·1</i>	1283·2	1923·3	1283·2	1941·2	1283·2	<i>2050·4</i>	1283·2	+ 3·4 „ — 4·1
1512·8	1046·8	1506·8	1046·8	<i>1565·7</i>	1046·8	<i>1372·0</i>	1046·8	+ 5·1 „ — 7·9
915·7	570·2	867·8	570·2	<i>935·0</i>	570·2	<i>802·1</i>	570·2	+ 7·1 „ — 8·2
1422·7	786·7	<i>1468·7</i>	786·7	1354·1	786·7	<i>1359·2</i>	786·7	+ 4·4 „ — 4·0
<i>965·7</i>	711·9	940·4	711·9	957·9	711·9	948·7	711·9	+ 4·0 „ — 7·0
<i>2568·4</i>	2123·1	<i>2486·6</i>	2123·2	2530·4	2123·2	2500·6	2123·2	+ 2·3 „ — 1·0
1012·4	979·7	982·8	<i>979·6</i>	<i>979·6</i>	979·6	984·9	979·6	+ 3·4 „ — 2·6
<i>1652·6</i>	1640·0	1679·5	1640·0	1781·2	1640·0	<i>1807·6</i>	1640·0	+ 3·8 „ — 5·1
2084·7	1958·9	2083·0	1958·9	<i>2165·9</i>	1958·9	2153·3	1958·9	+ 2·3 „ — 2·7
1092·4	915·0	1091·0	915·0	1046·1	915·0	<i>1120·4</i>	915·0	+ 5·4 „ — 6·4
1084·2	963·0	1077·8	963·0	<i>966·8</i>	963·0	1054·6	963·0	+ 4·4 „ — 8·7
<i>1479·3</i>	1191·0	1403·3	1191·0	1376·5	1191·0	1355·2	1190·9	+ 6·7 „ — 3·5
<i>21754·4</i>	17060·7	21623·5	17060·7	21829·7	17060·8	21800·6	17060·6	+ 0·7 ill. — 1·6

Már pedig ez az elv üzemterveinkben eddig határozottabb alakban nem jutott kifejezésre. Megengedem, hogy az üzemtervek készítői és az üzemtervek megvizsgálására hivatott tényezők gondoltak erre is, de sok esetben megtörténhetett s tényleg meg is történt, hogy a bükk és a tölgy, avagy a bükk és a fenyő elegyéből álló erdőknél az első fordulósakra a tölgyesekből, illetve a fenyvesekből a jövő rovására sokkal nagyobb terület iratott elő, mint amennyi e fanemek átlagos elegyarányának megfelelt volna, avagy amennyinek kihasználását a viszonyok (pl. a tölgyesek, avagy a fenyvesek tulkoros volta) indokoltá tették. Tudva azt, hogy egy kat. hold vágható tölgyes avagy fenyves tizszer akkora értékkel is bírhat mint egy kat. hold bükkös, könnyen elképzelhetjük, mily nagy különbségeket idézhet elő az ilyen eljárás a jövedelemben.

Amíg tehát az I. termőhelyre való átszámításra holmi képzelt előnyökért annyi időt és munkát fordítottunk, addig figyelmen kívül hagyunk egy a jövedelemre sokkal nagyobb befolyással lévő másik tényezőt, a fanemet. Ezen a hiányon segíteni a jövőben az alább ismertetendő IVa. számú tábiázat lesz hivatva.

Képzelt előnynek mondtam az imént azt az előnyt, amelyet az I. termőhelyre való átszámítástól vártunk. Állításom igazolására szolgáljon a besztérczebányai magy. kir. erdőigazgatóság kerületéről az ottani magy. kir. erdőrendezőség által összeállított alábbi kimutatás, amely az I. termőhelyre átszámított szabályos fordulószerinti területeket és az ezeknek megfelelő valódi területeket tünteti fel erdőgondnokságunként és az egész kerületet illetőleg.

Amint ebből a kimutatásból kitetszik, a vágásforduló az egész kerületre nézve 120 évben van megállapítva. A kerek számban 17.061 kat. holdnyi I. th.-re átszámított szabályos fordulószerinti területnek a kimutatás szerint fordulószerintenként 21.347—21.854 k. hold közti valódi területek felelnek meg, amely területhatárok a szabályos fordulószerinti valódi területtől, vagyis $130.163:3:6 = 21.693.9$ kat. holdtól csak $+0.7$, illetve -1.6% eltérést mutatnak. Ez azt jelenti, hogy abban az esetben, ha a vágásszabályozás nem I. th. átszámított, hanem egyszerűen valódi területek alapján történt volna, az egy fordulószerinti terület legfeljebb 0.7% -kal lett volna több,

illetve 1·6⁰/₀-kal lett volna kevesebb annál a valódi területnél, amely I. th. átsz. területekre alapított számítás szerint egyfordulósakra jut. Az egyes erdőgondnokságoknál ez az eltérés, amint a kimutatás legutolsó rovatából kivehető, +7·1 és —8·7⁰/₀-ok között mozog, tehát nagyobb ugyan, de még mindig nem olyan jelentékeny, hogy annak elkerüléseért érdemes lett légyen a IV. sz. táblázat összeállításával járó hosszadalmas számításokat megtenni, főleg ha figyelembe vesszük azt is, hogy az egyes erdőrészeknek a különböző termőhelyi osztályokba való besorozásánál milyen nagy szerepe van a becslő egyéni felfogásának. De különben is mi ez a +7·1, illetve —8·7⁰/₀-nyi különbség a jövedelemben mutatkozó azokhoz a különbségekhez képest, amik vegyes fanemű erdőknél az egyes fanemeknek nem egyenletes kihasználásából származhatnak!

Nagyobb erdőbirtokoknál tehát, aminők a kincstáriak, a termőhelyből származó különbségek a vágásszabályozásnál rendszerint többé-kevésbé kiegyenlítik egymást.

De ha ennek alapján a kincstári erdőbirtokokra vonatkozó üzemtervekből el is marad a jövőben a termőhelyi jószág szerint való átszámítás, ebből még nem következik, hogy teljesen száműzzük azt más erdők üzemterveiből is. Mert amíg a kincstárnál s általában a nagy erdőbirtokoknál a különbségek, ha talán nem is minden egyes erdőgondnokságnál, de legalább az erdőgondnokságok bizonyos csoportjain belül rendszerint kiegyenlítődnek, addig nagyon is érezhető különbségek származhatnak a jövedelemben az átszámítás mellőzéséből egyik-másik kisebb erdőbirtoknál s ekkép elég gyakori lehet az az eset is, amidőn érdemes időt és munkát fordítaná az egyenlő termőhelyi minőségre való átszámításra. Különösen éppen az olyan, kis erdőbirtokokra áll ez nézetem szerint, amelyeknél a vágásszabályozás eddig, tudtommal kivétel nélkül, valódi területek alapján történt.

A régi IV. sz. táblázat az I. termőhelyre való átszámításon kívül arra is szolgált, hogy benne bizonyos átlagos adatok, u. m. az átlagos elegyarány, átlagos kor, átlagos sűrűség, átlagos termőhelyi osztály, kiszámíttassanak. Ezek közül az átlagos elegyarány a valódi területek alapul vételével, az egyes fanemek által elfoglalt területeknek a részletes erdőleírás végén történő részletezése nyomán, a jövőben is könnyen kiszámítható lesz. A többi adat pedig

korántsem bir olyan fontossággal, hogy kiszámításuk kedvéért érdemes lenne nagy fáradsággal külön táblázatot összeállítani.

A „korosztály táblázat“ című régi V. sz. kimutatás adatai, bár más csoportosítással, benne foglaltatnak az új IV. (régii VIII.) sz. táblázat első rovatcsoportjában, kivéve a fatömegeket, amelyeknek kimutatása a terület mellett tulajdonképpen amugy is céltalan s éppen ezért a gyakorlatban már eddig is többnyire mellőzötteft. Ezért ez a kimutatás az utasítás értelmében szintén kimarad ezután a kincstári erdőkről készítendő üzemtervekből.

A régi VI. sz. táblázat (a jelen erdőállapot átnézete), melyet az 1880. évben kiadott eredeti utasítás is „nem okvetlenül szükséges“-nek jelez, rendkívül szövevényes voltánál fogva eddig is mellőzötteft s a jövőben is elmarad.

Hasonló sors érte az „A célba vett szabályos állapot kitüntetése“ című régi VII. számú, valamint a szabályos fakészlet és növekvés kimutatása céljából szerkesztett régi IX. számú táblázatot is. Az utóbbit már kezdetben, a 80-as években összeállított üzemterveknél is elhagyták, illetve a VII. számú táblázattal vonták össze olyképpen, hogy ebben mutatták ki a szabályos fakészletet és növekvést is. Azonban az így módosított VII. sz. táblázatot is csakhamar nélkülözhetőnek találták s tényleg mellőzték is a gyakorlatban.

Ennek a hosszadalmas és bonyolult számításokat tartalmazó táblázatnak némi létjogot csak a szabályos fakészlet és növekvés kimutatása adott, mert a benne feltüntetett szabályos vágássorrend a régi VIII. sz. táblázat harmadik rovatcsoportjából is kivehető volt. A szabályos fakészletet és növekvést azonban egy kissé eltérő s talán még helyesebb alapon, más egyszerűbb uton is kiszámíthatjuk, ha éppen célszerűnek látjuk kiszámítani a jelenlegi fakészlettel és növekvéssel való összehasonlítás kedvéért.

A szabályos fakészletet a régi rendszer szerint (a VII. mintában) a vágásforduló elejére, a megállapított szabályos vágatási sorrend szem előtt tartásával számítottuk ki oly módon, hogy a különböző termőhelyeket s fanemre nézve vegyes erdőknél az egyes fanemeket is, az egyes korosztályokba nem egyenlő, hanem akkora területekkel vettük fel, amekkora terület a szabályos sorrend szerint az illető termőhelyi osztályból illetve fanemből

az egyes fordulószakokba jutott. És ennél a számításnál az egyes fanemekre eső területeket illetőleg nem a jelenlegi elegyarányt, hanem a szabályos állapotban elérni remélt kedvezőbb elegyarányt vettük alapul. Az így kiszámított szabályos fakészlet tehát, eltekintve a fanemek jelenlegi elegyarányának meglehetősen önkényes megváltoztatásától, csak a vágásforduló első évére volt helyes, miután a következő években az egyes korfokokba a különböző fanemekből és termőhelyi osztályokból évről-évre más és más terület jutott.

Az alábbi eljárás, amelyet a szabályos fakészlet kiszámításánál a régi VII. sz. táblázat mellőzésével követhetünk, nézetem szerint amellet, hogy sokkal egyszerűbb, a jelenlegi fakészletnek a szabályossal való összehasonlítása szempontjából is czélszerűbb a régi eljárásnál.

Bontsuk fel képzeletben ami vegyes fanemű és termőhelyi jóság szerint is változó üzemosztályunkat olyan részekre, amelyeknél a fanem és a termőhelyi jóság egyenlő s vegyük úgy, mintha a fanem és termőhelyi jóság tekintetében egyenlő részek egy-egy összefüggő területet foglalnának el s külön-külön szabályos korfokozattal bírnának. Így pl. valamely két fanemű olyan erdőnél, ahol mindkét fanemet illetőleg három termőhelyi jóságot különböztetünk meg, $3 \times 2 = 6$ ilyen területünk lenne. Az ezekre a területekre külön-külön kiszámított szabályos fakészletek összege adja az egész erdő szabályos fakészletét. Lássunk egy példát.

Valamely üzemosztályban az egyes fanemek termőhelyi osztályonként következő területeket foglalnak el:

Bükk	I. th. osztály	52·3 k. h.
	II. " "	769·4 " "
	III. " "	385·5 " "
Tölgy	I. " "	142·3 " "
	II. " "	1574·4 " "
	III. " "	943·2 " "

Összesen: 3867·1 k. h.

Számítsuk ki az őszi szabályos fakészletet a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületére vonatkozó helyi fatermési táblák alapján az ismert képlet szerint. A vágásforduló 120 év lévén, a

$$Szk = 10 \left(fg_{10} + fg_{20} + \dots + \frac{fg_{120}}{2} \right) + \frac{fg_{120}}{2}$$

Lesz a szabályos fakészlet

A bükk I. thelynél 120 holdon = $10(6 + 23 + 48 + 79 + 115 + 154 + 195 + 235 + 275 + 313 + 348 + 190) + 190 = 20.000 m^3$;
 egy holdon: $20.000 : 120 = 166.6 m^3$; 52.3 kat. holdon: $166.6 \times 52.3 = \dots \dots \dots 8713 m^3$.

A bükk II. thelynél (hasonló módon kiszámítva)
 120 kat. holdon $15625 m^3$; egy kat. holdon $130.2 m^3$;

769.4 kat. holdon	-----	100176	"
a bükk III. thelynél 385.5 kat. holdon	-----	36237	"
a tölgy I. " 142.3 " "	-----	16806	"
" II. " 1574.4 " "	-----	144215	"
" III. " 943.2 " "	-----	61402	"
		<hr/>	
		összesen: 367549 m^3 .	

Minthogy az összehasonlításnál rendszerint a 0.9 sűrűségnek megfelelő szabályos fakészletet szoktuk alapul venni, ezt még 0.9-el kell szoroznunk s így a 3867.1 kat. hold kiterjedésű egész üzemsztály szabályos fakészlete lesz: $367.549 \times 0.9 = 330.794 m^3$.

Ha olyan fatermési táblánk van, amelyben — mint pl. az általános fatermési táblákban — az egy holdra eső „átlagos fakészlet“ (egész készletsor átlaga) is ki van mutatva, a számítás egyszerűbb, mert ebben az esetben csak a vágásforduló éveinek megfelelő átlagos fakészleteket kell szoroznunk a megfelelő területekkel.

Minthogy a terület az új rendszer szerint készítendő üzems-tervekben csak fanemek szerint lesz részletezve (a részletes erdőleírás végén), igen természetes, hogy a szabályos fakészlet kiszámításához azt még termőhelyi osztályok szerint is el kell különítenünk. Ez azonban már nem fog jelentékeny munkával járni, amennyiben a fanemenként kimutatott területeket csak olyan egyszerű segéd-kimutatásba kell átírnunk, amelyben az egyes fanemeknek megfelelő főrovatok alatt alrovatok lesznek a termőhelyi osztályok számára. (A jelenlegi tisztások területe ebben a segéd-kimutatásban a beerdősítésükre leginkább megfelelő fanem, illetve fanemek rovatába irandó.)

Ez a segédkimutatás függelékként a részletes erdőleíráshoz lesz csatolható. A szabályos fakészletnek a jelenlegi fakészlettel

való összehasonlítása pedig legegyszerűbben a részletes erdőleírás végén eszközölhető.

A szabályos növekvést szintén külön számítjuk ki a fanem és termőhelyi jóság szerint elkülönített összes területrészekre és pedig oly módon, hogy minden ilyen területet elosztunk a vágásforduló évei számával s az ekkép meghatározott szabályos évi vágásterületet szorozzuk a vágatási kornak megfelelő, a fatermési táblákból kiolvasott holdankénti fatömeggel s ha 0·9 sűrűsége akarjuk alapítani számításainkat, az eredményt még megszorozzuk 0·9-el. Igen természetesen itt is összegeznünk kell az egyes területrészekre kiszámított eredményeket, hogy megkapjuk az egész területre vonatkozó szabályos növekvést.

Az új IV. sz. táblázat: „A korosztályok jelenlegi elosztásának, az első vágásfordulóra tervezett kihasználási sorrendnek és a szabályos vágatási sorrendnek egyesített kimutatása“. Lényegében azonos a régi VIII. sz. táblázattal, melytől alakilag az egyes rovatcsoportok czimeiben és abban különbözik, hogy benne az I. th. átsz. területek helyett is valódi területek szerepelnek, ami természetes következménye a régi IV. sz. táblázat kiküszöbölésének.

Miként a régi VIII. táblázat, ez is három rovatcsoportból áll. Az első nem egyéb, mint egy korosztálytáblázat, amelyben az erdőrészletek területeikkel faállományuk jelenlegi korának megfelelőleg korosztályok szerint vannak csoportosítva s amely ekkép tájékoztat nyújt az egyes korosztályok által elfoglalt összes területek felől is. A második rovatcsoport a térszakozás eredményét s egyttal az első vágásfordulóra tervezett vágatási sorrendet tünteti fel, míg a harmadik rovatcsoport adataiból a szabályos vágatási sorrend és egyttal az vehető ki, hogy az első vágásforduló végével a korosztályviszonyok mennyiben fogják megközelíteni a szabályos állapotot.

Ennek a táblázatnak az összeállításánál a múltban sok lényeges hibát követtünk el. Tulságos nagy áldozatokat hoztunk az ugynevezett szabályos állapot mielőbbi megközelítése kedvéért. Sok vágásra kevésbé érett faállományunk került idő előtt fejsze alá és viszont sok sürgős kihasználásra váró koros faállomány kihasználását halasztottuk el hosszú időre, csak azért, hogy a harmadik rovatcsoportban a „korosztály az első vágásforduló végével“ című

rovatba ne legyünk kénytelenek az illető rovat felett levőtő nagyon eltérő római számokat beírni. Még az a szerencsénk, hogy ezeket a hibákat legalább a jövőre nézve helyre hozhatjuk a revíziók alkalmával.

Az ilyen hibák oly gyakori elkövetését Bund Károly „Értekezések az erdőrendezés köréből“ című művében oda vezeti vissza, hogy az üzemtervek készítésére vonatkozó 1880. évi miniszteri utasítás az erdő szabályos állapotának *mielőbbi* létesítését követeli. „A szabályos állapot lehető előbbi helyreállításának külön kiemelése — ugymond — a gyakorlatban arra vezetett, hogy az erdőrendezők a korosztályok *számszerűen* szabályos kiterjedését és szabályosnak vagy eszményinek képelt, de elég gyakran az erdőgazdaság, sőt a legelemibb gyakorlatiasság követelményeinek sem megfelelő *térbeli* elosztását erőszakosan óhajtották siettetni s a használatok sorrendjének és mértékének kijelölésénél nem annyira a meglévő faállomány czélszerű kihasználását, mint inkább első sorban a szabályos állapotról alkotott, a térbeli elosztást illetőleg vajmi sokszor *téves* eszményképnek előbbi megvalósítását tartották szem előtt“ (l. az idézett mű 126., 127., valamint az Erdészeti Lapok 1905. évf. 255., 256. lapjain).

Ennek a kérdésnek részletesebb tárgyalása egy kissé messze vezetne ezuttal célomtól. Összefüggésben van ez az erdeink állandó gazdasági beosztásánál követett, nem igen helyes rendszerünkkel, az üzemosztály, vágássorozat és tag fogalmának értelmezésével. Összefüggésben van továbbá azzal a kérdéssel, vajjon lehet-e, szabad-e — főleg ami legtöbb helyen teljesen kialakulatlan gazdasági viszonyaink között, nevezetesen pedig ott, ahol szállítási berendezések ma még alig vannak s távolról sem tudhatjuk, hogy a jövőben milyen lesz a szállítási rendszer — már most megrajzolnunk az üzemtervben az ugynevezett szabályos állapot képét s annak előbbi elérése kedvéért még áldozatokat is hoznunk?

Olyan kérdések mindezek, amelyeket maholnap mulhatlanul napirendre kell tűznünk erdőgazdaságunk fejlesztésére irányuló számos más kérdéssel együtt.

Addig is azonban, amíg ezek a kérdések megoldatnának, arra kell törekednünk, hogy üzemterveink készítésénél elkerüljük s illetve meglévő üzemterveinkben a revíziók alkalmával kiigazit-

suk a jelzett hibákat. Könnyen megtehetjük ezt, ha a vágássorrend tervezésénél a faállomány jelenlegi állapotát gondosan figyelembe vesszük s illetve a már megállapított vágatási sorrendet nem tartjuk megváltozhatatlannak és az 1880. évi utasítás 5-ik bekezdését — amely szerint „az üzemtervnek az a része, amely az üzemet általánosságban szabályozza“ s amelyhez az új IV. sz. táblázatnak az általános vágástervet tartalmazó második rovatcsoportja is számitandó, a vágásforduló letelte előtt „csak akkor módosítható, ha a módosítás fontos okok miatt és az erdőgazdaságra befolyó viszonyok lényeges megváltozása folytán el nem kerülhető“ — szabadelvéen értelmezzük és az eredetileg tervezett vágatási sorrend megváltoztatására elegendő oknak tartjuk már magában azt is, ha ennek megtartása lényegesebb áldozatokkal járna. És ha a táblázat harmadik rovatcsoportjában jelzett szabályos vágatási sorrend, amelynek tervezése tulajdonképpen minden hátrány nélkül el is maradhatna, szintén nem feszélyez bennünket a legkevésbé sem abban, hogy a kihasználást az első vágásfordulóban a leghelyesebb gazdasági elveknek megfelelőleg s az ezek által megkövetelt sorrend szerint foganatosítsuk. Hisz már ma is biztosra vehetjük, hogy az a szabályos vágatási sorrend, amely üzemterveinkben tervezve van, annak idején a legtöbb esetben lényeges változást fog szenvedni már csak azért is, mert erdeink sikeres felújítása érdekében előbb-utóbb szakítanunk kell az egymás mellé sorakozó nagy vágásterületek rendszerével s el kell térnünk az eddigi felfogástól abban is, hogy a tartamosságot ne a mai vágássorozatokon belül, hanem csak ennél tágabb keretek között igyekezzünk elérni.

Uj IV/a. sz. táblázat: Az egyes korosztályok által jelenleg elfoglalt területeknek és az első vágásforduló alatt kihasználandó területeknek részletezése fanemek szerint. Amint már fentebb — a régi IV. táblázat tárgyalásánál — előre bocsátottam, ennek a teljesen új táblázatnak az a célja, hogy általa a kihasználás tartamosságát a jövedelem tartamossága kedvéért fanemenként is lehetőleg biztosítani igyekezzünk, vagyis — amint az utasítás mondja — „*hogy kellő világosságot nyújtson annak megítéléséhez, vajjon a besorozás a lehetőség és a célszerűség által megengedett határig biztosítja-e az egyes fanemeket illetőleg is a kihasználás*

tartamosságát s nem terveztetik-e pl. az első fordulószakok valamelyikére az értékesebb fanemből, illetve fanemből indokolatlanul jóval több használat a jövő hátrányára, mint amennyit a faállomány kora, állapota, avagy a kiszállítási viszonyok s az ezekkel kapcsolatos helyes vágatási sorrend mulhatlanul megkövetelnek?"

A táblázat két rovatcsoportból áll, amelyek megfelelnek az új IV. sz. táblázat két első rovatcsoportjának azzal a különbséggel, hogy bennük a területek fanemek szerint is részletezve vannak. Ez a részletezés a részletes erdőleírás végén nyitott új rovatokban foglalt adatok nyomán különös fáradtsággal nem fog járni. Az egyes erdőrészletek itt a IV. táblázatban lévő sorrend helyett, az áttekintés megkönnyítése kedvéért, számszerinti sorrendben fognak következni. Ennek a táblázatnak az összeállítására nézve egyébiránt az utasításban foglaltakon kívül még szem előtt tartandónak vélném a következőket.

Miután a fanemenként való részletezés a különböző értékű fanemek által elfoglalt területeknek egymástól való elkülönítését czélozza, a lúcz- és jegenyefenyőre, nem különben a bükk és gyertyánra eső területek itt egy rovatba írhatók, de már pl. a csertölgy a nemesebb tölgyfajoktól mulhatlanul elkülönítendő.

Amennyiben a jelenlegi tisztások közül egyesek beerdősítetvén, még az első vágásforduló alatt kihasználás alá fognak kerülni, azoknak a területe a második rovatcsoportban azoknak a fanemeknek megfelelő rovatokba irandó, amely fanemekkel a beerdősítés előreláthatólag történni fog s amely fanemek éppen ezért az első rovatcsoport „tisztás” főrovata alatt kimutatandók.

Az utasítás ennek a táblázatnak az összeállítását igen természetesen csak a *vegyes fanemű*, olyan erdőkről követeli meg, amelyeknél fanemek szerint is indokolt nagyobb súlyt helyezni a kihasználás tartamosságára, míg az olyan erdőknél (üzemosztályoknál), amelyeknél csak egy a főfanem, avagy amelyeknél a főfanem mellett a többi fanem csak igen alárendelt mennyiségben fordul elő, ennek a táblázatnak az összeállítását czéltalannak és így mellőzhetőnek mondja.

Én bizom abban, hogy ennek a kimutatásnak az üzemtervbe történt felvétele üdvös eredménnyel fog járni, ha soha sem

tévesztjük szem elől azt a célt, amelyet azzal magunk elé tűztünk. És csak azt sajnálhatjuk, hogy erről nem gondoskodtak már annak idején, az 1880. évben kiadott utasításban.

Könnyen megtörténhetik, hogy ez a táblázat mellőzhetővé fogja tenni majd a gyakorlatban a IV. (régii VIII.) táblázatot. Egyéb sem kell ehhez, mint hogy lemondjunk a szabályos vágatási sorrendnek sok haszonnal amugy sem járó tervezéséről. Ebben az esetben igen természetesen a táblázat alakja némi módosításra szorulna annyiban, hogy benne a korosztályok illetve (a második rovatcsoportban) a fordulószaok főrovatai alatt az erdőrésztetek számára is nyitandó volna egy-egy alrovat, mivel ebben az esetben az erdőrésztetek a második rovatcsoportban a számszerinti sorrend helyett a IV. sz. táblázatnak megfelelő sorrendben, vagyis a vágatási sorrend szerint kellene hogy következzenek egymásután s az első rovatcsoportban is célszerűbb lenne az egyes korosztályokba tartozó erdőrészteteket — amint a IV. táblázatban történik — összevonva, közvetlenül egymásután mutatni ki.

A régi X. sz. táblázat (Általános üzemterv) a jövőben szintén elmarad, mert azt, amit feltüntetni tulajdonképpen hivatva volt, t. i. hogy melyik erdőrésztlet mely fordulószaokban kerül kihasználás alá az első vágásforduló folyamán, anélkül is megtudhatjuk az új IV. sz. táblázat második rovatcsoportjából, sőt a III. sz. táblázatból is, a benne eddig kimutatott vágáskori fatömegek pontossága pedig amugy is nagyon kétes értékű s így azoknak kimutatása is hátrány nélkül mellőzhető.

Az új V. sz. táblázat: „Részletes főhasználati terv az I. fordulószaok számára“ a régi XI. számútól (tarlasztási terv) helyesebb elnevezésén kívül, alakjára nézve is különbözik, amennyiben hiányzanak belőle az I. termőhelyre és a 300 m³ fatermésre átszámított területekre, az átlagos magasságra és holdankénti törzsszámra vonatkozó, valamint a fatömegnek a fák átmérői szerint való részletezésére szolgáló rovatok s viszont két új rovatot tartalmaz „egész valódi terület, amelyen a használat eszközlendő“ és „a kihasználás módja“ címmel; emellett benne a fatömegeknek fanem és választékok szerinti kimutatása a réginél célszerűbb alakban történik. A két új rovat közül az első főképp a fokozatos felújító vágásmód avagy száaláló üzemmód mellett kezelendő.

erdőkre való tekintettel volt felveendő az új táblázatba, azoknak a zavaroknak könnyebb elkerülése kedvéért, amelyek az ilyen erdőknél a gyakorlatban a hozamba beszámítandó és a tényleges területeknek egymástól meg nem különböztetéséből szoktak származni; míg „a kihasználás módja“ című második rovatnak a felvétele a jelzett erdőkön kívül azokra az erdőkre való tekintettel is kívánatos volt, amelyekben a kihasználás *részint* tarvágás, *részint* fokozatos vágásmód mellett avagy szálalva eszközendő aszerint, amint az a helyszínén az egyes erdőrészekre nézve külön-külön megállapított.

Amíg a részletes elő-, mellékhasználati és felújítási tervek csak 10 évre készítendőek el az utasítás értelmében, addig a részletes főhasználati terv „minden fordulózak elején az egész fordulózakra, tehát szálerdő gazdasági mód mellett kezelt erdőknél két félfordulózakra állítandó össze“. Ennek az intézkedésnek a célja nyilvánvalóan egyfelől az, hogy arra az esetre, ha az első félfordulózak folyamán egyik-másik vágásterületnek valamely második félfordulószerkezeti területtel való kicserélése válnék szükségessé, az erre vonatkozó adatok rendelkezésre álljanak, másfelől pedig az, hogy az első félfordulózak letelte után addig is, amíg az üzemátvizsgálási munkálat elkészülne, meg legyen a második félfordulószerkezeti területre érvényes részletes főhasználati tervünk.

Én a magam részéről jobban szeretném, ha ennek a részletes tervnek 20 évre való elkészítése azzal a határozott célzattal is kívánatnáknék meg, hogy fokozatos felújító vágásmód esetén a kihasználás az egész fordulószerkezeti területre kiterjeszhető legyen, ami a felújítás sikere érdekében, főleg jegenyefenyveseknél és jegenyefenyővel alátelepítendő bükkösöknél, nagyon kívánatos. Régóta hangoztatott óhajta a szakközönségnek az, hogy a fokozatos felújító vágásmódnál az eddigi keretek tágíttassanak. Tudomásom szerint a miniszterium, ha kéri, esetről-esetre meg is engedi ezt; hogy azonban az üzemtervben előre kimondassék az, hogy a tarolóvágás a vetővágástól számított 6 éven túl is elhalasztható s illetve, hogy ennek kedvéért a főhasználati a következő félfordulószerkezeti területre is át lehet menni, azt ma még nem hajlandó megengedni első sorban és — mivel ez az intézkedés azzal a 6 évi határidővel, amelyet az erdőtörvény 5. §-a a felújításra

nézve megszab, csak kivételesen hozható összefüggésbe — talán a legtöbb esetben kizárólag azért, mert ha a fokozatos kihasználást 20 évre terjesztjük ki, az évi használatok ellenőrzése nehezebbé válik. Ez tény, de ebből tulajdonképpen az következne, hogy az ellenőrzést tegyük behatóbbá s könnyítsük meg azáltal, hogy a terület mellett vegyük alapul a fatömeget is az évi termelés meghatározásánál és — hogy a fatömegben is biztos alapot nyerjünk az évi használatok megszabásához — fektessünk a jövőben nagyobb súlyt a fatömeg pontos megbecslésére.*)

Az új VI. sz. táblázat: Részletes előhasználati terv a hasonló című régi XII. sz. táblázattól csak annyiban tér el, hogy a fekvő fára és az esetleges használatokra vonatkozó régi két rovat benne összevonatott, mivel az azokban kitüntetendő fatömegeket a gyakorlatban nem szoktuk s nehéz is volna elkülöníteni. Az utasítás itt súlyt helyez arra, hogy a tulajdonképeni előhasználatok, nevezetesen pedig a tisztázó vágás és gyérités össze ne tévesztessenek a fiatalosok felszabeditása érdekében szükséges „tisztítással“. A gyakorlatban ugyanis ebben a tekintetben sokszor találkozunk bizonyos fogalomzavarral s ezért helyénvalónak találok az utasításnak azt az intézkedését, amely szerint a „részletes előhasználati tervbe akár gyérités, akár tisztázó vágás címén csak azok a fahasználatok veendőek fel, amelyeknél a fatömeg értékesítése remélhető; a nemezebb fanemeket elnyomással fenyegető s tőértékkel nem bíró bükknek, gyertyánnak avagy lágylombfáknak a fiatalos felszabeditása érdekében való kivágása (tisztítás) és a fatömeg értékesítése nélkül, csupán erdőfenntartási és ápolási célból foganatosítandó esetleges gyéritések ellenben — amik tulajdonképpen nem is számíthatók a „használatok“ közé — a részletes felújítási tervben irányozandók elő“.

A gyéritéseket illetőleg sokszor halljuk azt a panaszt, hogy üzemterveink a kihasználható fatömeget nagyon alacsonyán irányozzák elő s *emiatt* sok esetben nem lehet a gyéritést helyesen foganatosítani. Megszűnik, nézetem szerint, ennek a panasznak a jogosultsága, mihelyt úgy fogjuk fel a dolgot, hogy az, ha valamely erdőrészlet a részletes előhasználati tervben gyéritésre van

*) Lásd: Bund Károly „Értekezések az erdőrendezés köréből“ cz. művének 152—153. lapjait (E. L. 1905. évf. 498—499. l.) is.

előírva, *nem azt jelenti, mintha abból a tervben kimutatott fatömegnél többet nem volna szabad kihasználni, hanem jelenti azt, hogy a gyérités szakszerűen, akként foganatosítandó, amint azt az erdőnevelés érdekei megkívánják.* Elég gyakran előfordult gyakorlati szolgálatom alatt, hogy egyes erdőrészekben az előírányzott fatömegnek a nyolcz-tízszere (pl. holdankint 5 m³ helyett 40—50 m³ fatömeg) használtatott ki a gyérités alkalmával s nekem mint ellenőrzésre hivatott erdőrendezőnek soha eszembe sem jutott ez ellen kifogást tenni, ha egyébként a gyérités szakszerűen történt. És tudtommal ma már a legilletékesebb helyen is így fogják fel a gyéritések kérdését.

Más kérdés az, hogy milyen fokig való gyéritést tartunk szakszerűnek és helyesnek s igen természetes, hogy a túlzástól, mint minden téren, itt is óvakodnunk kell. De azt, hogy a gyérités alkalmával tulságos sokat használtunk-e ki vagy sem, *soha sem a kihasznált famennyiség, hanem a visszamaradt faállomány állapota szerint kell megítélnünk.*

Az új VII. sz. táblázat: *Részletes mellékhasználati terv* azonos a régi XIII. sz. táblázattal.

Az új VIII. sz. táblázat: *Részletes felújítási terv* némileg eltér a régi XIV. számú táblázattól. Új rovat nyitott benne a felújítatlanul maradt régi vágásterületek, a félfordulószerű vágásterületeken kívül — pl. a következő félfordulószerűekben kihasználás alá kerülő erdőrészekben — foganatosítandó alátételek számára s az olyan fiatalosok és vágások területének kimutatására, amelyekben felszabadításra (tisztítás) avagy általában a gyomok, a fű vagy a lágylombfajok, esetleg a bükk és gyertyán ellen való bármilyen védekezésre van szükség. Ezzel szemben a vágásterületekre vonatkozó eddigi két rovat egyike, mint szükségtelen, mellőzött s kihagyott a tisztások előírására szánt eddigi két rovat közül is az egyik, mivel annak, hogy külön mutassuk ki a vágásterületek között lévő és külön a beerdősítendő többi tisztásokat, különös gyakorlati célja nincsen.

Hogy magában a részletes felújítási tervben meg legyen a felújítás foganatosítására vonatkozó minden tudnivaló s ne kelljen minduntalan megnézni a részletes erdőleírásban foglalt megjegyzéseket, megkívánja az utasítás, hogy a szóban levő táblázat,

„megjegyzés“ rovatába röviden beírassanak a részletes erdőleírásnak a „gazdaságra vonatkozó megjegyzések“ cz. rovatából mindazok az intézkedések, a melyek a felújításnál figyelembe veendőek.

Intézkedést foglal magában továbbá az utasítás arra nézve is, hogy az évente erdősitendő terület megállapításánál tarvágás esetén a félfordulószak utolsó egy-két, esetleg több évére eső olyan vágásterületek, amelyek a termelt fa kiszállításának be nem fejezése, avagy mezőgazdasági köztes miveltés miatt a félfordulószak folyamán felújíthatók nem lesznek, az összes erdősitendő területből levonásnak, ami egyébiránt a gyakorlatban eddig is szokásban volt.

Ezenkívül figyelmeztet arra, hogy az évente erdősitendő területeknek nem kell szükségképpen egyenlőknek lenniök s hogy kívánatos lehet pl. a fiatalosok kiegészítését és a vágásterületeken kívül fekvő tisztások beerdősítését a félfordulószakon belül rövidebb idő alatt foganatosítani. Ilyen esetekben, nézetem szerint, vagy minden évre külön számítandó ki az erdősitendő terület, vagy csak az évente átlagosan erdősitendő terület mutatandó ki a részletes felújítási terv végén azzal a megjegyzéssel, hogy az egyes években erdősitendő területek, melyek a beerdősítésre esedékes vágások területének és a többi erdősitendő területek megfelelő részének összegéből fognak állani, időközben évről-évre fognak megállapíttatni a felújítások évfolyamok szerinti nyilvántartásában.

A részletes felújítási tervre nézve figyelembe veendőnek tartánám még a következőket:

Az olyan fiatalosok, amelyeknél a felújítás, illetve erdősités sikere bizonytalan lévén, ma még határozottan nem állapítható meg, vajjon pótlásra lesz-e szükség vagy sem, a kiegészítendő fiatalosok közé szintén felveendőek ugyan, de csak egész területük és sűrűségük mutatandó ki, tényleg erdősitendő területük ellenben nem; ehelyett a „Megjegyzés“ rovatba ilyen forma észrevétel veendő fel: „figyelemmel kísérendő és szükség esetén pótlandó“.

Hogy valamely fiatalosnál a terület hányad része pótlendő, ez mindig a *helyszínén állapítandó* meg s ennek megfelelőleg határozandó meg tulajdonképpen a fiatalos sűrűsége (záródása) is, kivéve azt az esetet, amidőn egyes közbeeső kisebb hézago-
kat — vagy mert magas már a körülöttük lévő fiatalos, vagy más

okból, pl. mert a talaj mocsaras — nem volna észszerű pótolni. A kiegészítendő fiatalosoknál tehát a „tényleg erdősitendő terület“ rovatban rendszerint az egész terület és ennek a sűrűség fokát kifejező tizedessel való szorzata közti különbség kell hogy szerepeljen s ha ettől eltérés történik, azt a „Megjegyzés“ rovatban röviden jelezni (pl. ilyen bejegyzéssel: „csak a nagyobb hézagok pótlandók“), a részletes erdőleírás „Üzemre vonatkozó megjegyzések“ rovatában pedig röviden indokolni kell.

Az üzemterv leíró része (általános erdőleírás) a jövőben is az eddigi szokásos alakkal és beosztással fog birni.

Az utasításnak erre vonatkozó része kimondja, hogy: *„a gazdasági terv leíró részében van a helye gondoskodni arról, hogy ne legyen akadálya a gazdasági terv az olyan kisebb, előre nem látható s azért a részletes tervekben elő sem irányozható használatok foganatosításának, amelyek az erdők jókarban tartását, a jövedelmezés tartamosságát nem veszélyeztetik s az erdőgazdaság más fontosabb érdekeibe sem ütköznek s illetve amelyek éppen a helyes kezelés és a tartamos jövedelmezés emelése szempontjából válhatnak szükségessé“*. Így pl. gondoskodni lehet itt, az utasítás szerint, általánosságban a széltöréseknek, utak, erdei rakodók, csemetekertek céljaira szükséges területek faállományának megfelelő megtakarítás ellenében való kihasználtságáról, az elő nem irányzott, de erdőápolási célból szükséges gyéritéseknek megfelelő korlátozás mellett való foganatosíthatásáról, a szállítási eszközök építéséhez és fenntartásához, valamint a kincstári építkezésekhez és esetleges különleges célokra szükséges kisebb mennyiségű fának, megfelelő korlátozás mellett „esetleges használat“ címén bárhonnan való termelhetéséről, egyes pontosan elő nem irányozható mellékhasználatok foganatosításáról stb. *„Megfelelő körültekintéssel — ugymond az utasítás — el lehet kerülni ekképpen azt, hogy időközben minduntalan engedélyt kelljen kérni a gazdasági tervtől való kisebb eltérésekhez.“*

Ezeket szem előtt tartva, az üzemterv leíró részébe, nézetem szerint, a szükséghez képest, az alább felsorolt intézkedések volna-
nak beilleszthetők.

A főhasználatokat illetőleg azoknál a fenyveseknél, amelyeknél széltörésektől kell tartani, az üzemterv leíró részének III. 6/a.

pontja alatt kimondandó volna, hogy „a szél által megrongált s okszerűen fenn nem tartható faállomány bárholonnan kihasználható abban az esetben is, ha ez a kihasználás főhasználat jellegével bir, azzal a megszorítással azonban, hogy az ekkép kihasznált területek helyett megfelelő terület az előirt vágásterületeknél ugyanabból a fanemből megtakarítandó s hogy az ilyen főhasználatok az illetékes közigazgatási erdészeti bizottságnak bejelentendők.“

Hasonló intézkedés vehető fel továbbá a tűz által megrongált és okszerűen fenn nem tartható faállományok kihasználására, valamint az esetleg csemetekertek részére, kisebb kőbányák, erdei rakodók céljaira, avagy utépítési vagy más építkezési célokra kijelölendő területeken lévő faállományok kihasználására nézve is.

Kisebb üzemosztályoknál, ahol a tartamosság a félfordulószakon belül nem bir jelentőséggel, kimondható pl. hogy „tekintettel az évi vágásterületek csekély voltára, a félfordulószakra előirt vágásterületeknek a félfordulószakon belül rövidebb idő alatt (esetleg egyszerre) leendő kihasználása is megengedett arra az esetre, ha ezt a kezelés érdekei szükségessé teszik.“

Az *előhasználatokat* illetőleg pl. a következő intézkedések vehetők fel az üzemterv leiró részébe:

a) „a szakszerű gyérités mindazokban az erdőrészetekben megengedett, ahol erdőápolási szempontból indokolt s fogantositását az értékesítési viszonyok megengedik, tehát azokban az erdőrészetekben is, amelyek a részletes előhasználati tervben gyéritésre elő nem irattak.“ Önként értetik, hogy kevésbbé lehet helye ennek az intézkedésnek az olyan erdőknél, ahol nagyon sok a gyéritésre előirt terület s ahol ennek az intézkedésnek az lehetne a következménye, hogy a sürgősebben gyéritendő, előirt erdőrészetek helyett más olyan erdőrészetek vétetnének gyérités alá, amelyekben a gyérités kevésbbé szükséges.

Vagy pedig: „A szakszerű gyérités, bár az arra alkalmas erdőrészetek csekély kiterjedésénél fogva sehol sem iratott elő, mindenütt megengedett, ahol erdőápolási szempontból indokolt s fogantositását az értékesítési viszonyok is lehetővé teszik.“

b) „Esetleges használat czimén kihasználhatók: a tövön száradt, kidőlt, szél által kitört faegyedek, amennyiben kihasználá-

suk nem tekintendő főhasználatnak; az összes földön fekvő fa, a tenyésztés tárgyát nem képező lágy lombfanemek és cserjék s illetve a fiatalosokban, ha a nemesebb fanemek felszabeditása megkívánja, a bükk és gyertyán is; továbbá a szállítási eszközök építéséhez és fenntartásához, a kincstári egyéb építkezésekhez és esetleges különleges célokra szükséges fatömeg (havasi legelők alatt elterülő erdőkben a pásztorok részére gunyhók, aklok, kerítések építéséhez és tüzelőül szükséges fatömeg), de csak akkora mennyiségben, hogy kihasználásuk által a meglévő záródás lényegesen meg ne szakittassék.

Az ilyen természetű használatok ellenőrzésére igen természetesen nagy súly fektetendő s azok foganatosításában a kezelő erdőtiszt az üzemtervbe is felvehető adminisztratív jellegű intézkedésekkel megfelelőleg korlátozható pl. olyan módon, hogy egyes esetekben a foganatosítás az illetékes erdőhatóság külön engedélyétől tétetik függővé.

A mellékhasználatokat illetőleg: a) „A fűhasználat a fiatalosokban erdőápolási szempontból bárhol szabad, ha egyébként kárral nem jár.”

b) „Bő makktermés esetén bárhol szabad az egészséges makk lehullása előtt a sertések áthajtása.” Esetleg:

c) „A makkoltatás, miután ritkán gyakoroltatik, a részletes mellékhasználati tervben nem iratott elő ugyan, de makktermés esetén megengedtetik a legeltetésre előirt erdőrészekben.”

d) „Az erdei termények kiszállítása közben a fuvarosok marhái részére megengedtetik a legeltetés a vágásterületeknek az erdőgondnok által kijelölendő azokon a részein, ahol ezáltal a fiatalosban lényegesebb kár nem okoztatik; de csak arra az esetre, ha a marhák szabadon bocsátása elkerülhetetlenül szükséges és legeltetésre alkalmas más terület a közelben nincsen.” Ilyen értelmű intézkedésnek az üzemtervbe való felvétele igen gyakran már csak azért is kívánatos volna, mert a fának kiszállítására a fuvarosok nem, vagy csak tetemesen nagyobb bérért vállalkoznak abban az esetben, ha marháikat a fa felrakása alatt a vágásterületen vagy annak közelében ki nem bocsáthatják s így a legeltetés szigorú tilalmazásából sokkal nagyobb kár származhatik a birtokosra nézve, mint a vágásterület mérsékelt legeltetéséből.

e) „Rendkívüli takarmányhiány esetén szabad a lombtakarmánytermelés az erdőgazdaság érdekeinek veszélyeztetése nélkül az arra alkalmas és az erdőgondnok által kijelölendő erdőrészekben.“

Szükség esetére hasonló intézkedés vehető fel az alomgyűjtésre nézve is.

Gondoskodni lehet továbbá arról, hogy a havasi véderdőkben a havasi legelőkön levő állatok zivatarok, vagy általában kedvezőtlen időjárás esetén menedéket kereshessenek abban az esetben is, ha a legeltetés nem volna megengedve; hogy a kincstár szükségletére kő, homok vagy agyag az erdőben bárhol legyen termelhető s esetleg kisebb kő- illetve agyag- és homokbánya bárhol nyitható legyen más célra is, az erdőhatóság engedélyével s az illetékes közigazgatási erdészeti bizottsághoz leendő bejelentés kötelezettsége mellett.

Némelyek talán tulságosan szabadelvűeknek találják ezeket az intézkedéseket. Ne feledjük azonban, hogy az azokban foglalt engedélyek *csak a birtokosnak* szólnak azért, hogy a minduntalan felmerülhető üzemtervtől való kisebb eltérésekhez ne kelljen engedélyt kérni. A kincstár azután, ha szükségét látja, még mindig meg is tilthatja az erdőgondnoknak annak a foganatosítását, amit az üzemterv megenged, de minden esetre gondoskodhatik és gondoskodni is fog adminisztratív uton arról, hogy visszaélés ne történjék ezekkel az engedélyekkel. Sőt magában az üzemtervben is megfelelően körülírható az ellenőrzésnek a módja s esetleg kiköthető az is, hogy bizonyos ilyen természetű használatokhoz az erdőhatóság engedélye esetről-esetre kikérendő az erdőgondnokság által.

Talán nem lehetne az erdőtörvény 17. §-a alatt felsorolt összes erdőbirtokosoknál elmenni ebben a tekintetben addig a határig, ameddig a kincstárnál, amennyiben azoknak nem mindenike nyújt annyi biztosítékot a visszaélések elkerülése tekintetében mint a kincstár. De ahol a kellő ellenőrzés már a kezelés szervezetében megvan s a birtokosnak és tisztviselőinek jóhiszeműsége sem vonható kétségbe, ott nézetem szerint aggodalom nélkül lehet megadni azt a szabadabb mozgást az erdőbirtokosnak, amit a szóban lévő üzemtervi intézkedések nyújtanak. Ezzel még korántsem

vétenénk az én felfogásom szerint, az „egyenlő mértékkel való mérés“ elve ellen.

De különben sem vélem helyesnek, hogy az üzemtervben minden apró-cseprő használatot tilalmazzunk csak azért, mert az illető használat megengedéséből itt-ott némi hátrány is származhatik. Az ilyen eljárás rendszerint sokkal több kárral mint haszonnal jár az erdőgazdaságra nézve. Inkább fektessünk nagyobb súlyt a helyi ellenőrzésre s erdőfelügyeleti intézményünket igyekezzünk oda fejleszteni, hogy hivatásának ebben a tekintetben: is teljes mértékben megfelelhessen.

(Folyt. köv.)

Az erdőgazdasági hitelről.

Irta: Polgárdi Béa.

I. Az erdőgazdasági hitel fejlődésének akadályai.

A mezőgazdasági hitel fontos gazdasági szerepe közismertes. „Emeltyüje a mezőgazdasági termelésnek és előfeltétele a gazdasági haladásnak“, mert „a gazdaosztály hitel-szükséglete abban az arányban nő, amint a gazdálkodás intenzívebbé válik, amint a gazdaság álló és forgó tőkái mind nagyobb jelentőségre emelkednek.“*)

Míg azonban a mezőgazdaság hitele már régóta szabályozva van, az erdőgazdaság a hitel jótéteményeit még mindig nélkülözi. Mik ennek az okai?

A birtokhitelnek előfeltételei kétfélék: jogiak és gazdaságiak. Jogi előfeltételei: az általános jogbiztonság, a birtokviszonyok rendezettsége, a birtok feletti szabad rendelkezési jog és megfelelő hiteltörvények. Gazdasági előfeltételei: a termékek értékemelkedése, a termelési nehézségek elhárítása (modern szállító eszközök) és a tartamos és tervszerű gazdálkodás.

Amilyen mértékben érvényesülnek ezek az előfeltételek valamely gazdasági ágban, olyan mértékben fejlődik az illető termelés és olyan mértékben válik hitelképesé.

A jogi előfeltételek a politikai tudományok körébe esvén,

*) Közgazdasági Lexikon II. 657. l.